

«Қарағанды техникалық университеті» КЕ АҚ	Ішкі актілерге сыбайлас жемқорлыққа қарсы сараптама жүргізу ережелері	9 беттің 1 беті
---	--	-----------------

**ІШКІ АКТІЛЕРГЕ СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ҚАРСЫ
САРАПТАМА ЖҮРГІЗУ**

ЕРЕЖЕЛЕРІ

Қарағанды

Құжатты рұқсатсыз көшіруге тыйым салынады

«Қарағанды техникалық университеті» КЕ АҚ	Ішкі актілерге сыбайлас жемқорлыққа қарсы сараптама жүргізу ережелері	ҚарТУ ЕР II-06-2021 Нұсқа 01 Күні 2021.02.26 6 беттің 9 беті
---	--	---

1 Қолдану саласы

Осы ішкі актілердің сыбайлас жемқорлыққа қарсы сараптамасын жүргізу ережелері (бұдан әрі – ережелер) «Қарағанды техникалық университеті» Коммерциялық емес акционерлік қоғамының (бұдан әрі - Қоғам) ішкі актілерінің сараптамасына жіберілді.

2 Нормативтік сілтемелер

Осы Ережелерде мынадай нормативтік құжаттарға сілтемелер пайдаланылды:

МС ИСО 9000:2015 Сапа менеджменті жүйелері. Негізгі ережелер мен сөздік.

МС ИСО 9001:2016 Сапа менеджменті жүйелері. Талаптар.

3 Терминдер, анықтамалар және қысқартулар

Осы Ережелерде «Сапа менеджменті жүйесі» МС ИСО 9000:2015 сәйкес терминдер, анықтамалар және қысқартулар келтірілген. Негізгі ережелер мен сөздік», оған қосымша келесі терминдер, анықтамалар мен қысқартулар анықталған:

ҚП – құжатталған процедура;

ӘЖД – Қоғамның әкімшілік жұмыс департаменті;

ҚарТУ – «Қарағанды техникалық университеті»;

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы сараптама – сыбайлас жемқорлыққа қарсы ғылыми сараптаманың қорытындысын шығара отырып, ішкі актілерді және ішкі актілердің жобаларын оларда сыбайлас жемқорлық нормаларын анықтау мақсатында зерттеу;

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдері – қоғамның іске асырылуына нұқсан келтіруі мүмкін сыбайлас жемқорлық көріністерінің туындау ықтималдығы, ал қоғамдық мүдде жеке мүдделерге қысым жасайды;

Сыбайлас жемқорлық көрінісі – сеніп тапсырылған билікті жеке мақсатта теріс пайдалану;

КБ – Қоғамның кадрлар бөлімі;

ЕР – Ереже;

СБӨ – Сапа жөніндегі басшылықтың өкілі;

ҚР – Қазақстан Республикасы;

СМЖ – Сапа менеджменті жүйесі;

ҚР СТ – Қазақстан Республикасының стандарты;

ЗБ – Қоғамның заңгерлік бөлімі.

«Қарағанды техникалық университеті» КЕ АҚ	Ішкі актілерге сыбайлас жемқорлыққа қарсы сараптама жүргізу ережелері	ҚарТУ ЕР ІІ-06-2021 Нұсқа 01 Күні 2021.02.26 6 беттің 9 беті
---	--	---

4 Жалпы ережелер

4.1 Осы Ережелер қоғамның ішкі актілеріне сыбайлас жемқорлыққа қарсы сараптаманың бағыттарын анықтайды

4.2 Осы Ережелердің мақсаты ҚР Білім және ғылым министрлігіне ведомстволық бағынысты ұйымдарда ішкі актілерге сараптама жүргізу кезінде бірыңғай тәсілдерді қамтамасыз ету болып табылады.

4.3 Ішкі актілерге сыбайлас жемқорлыққа қарсы сараптама жүргізу қағидаттары:

- 1) заңдылық;
- 2) әділдік;
- 3) толықтығы мен жан-жақтылығы;
- 4) ашықтық;
- 5) сыбайлас жемқорлықтың алдын алу.

4.4 Сыбайлас жемқорлыққа қарсы сараптаманың негізгі міндеттері:

– сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің туындау жағдайлары мен мүмкіндіктерін объективті және жан-жақты анықтау;

– талдау субъектілерінің қызметіне қатысты ішкі актілердегі сыбайлас жемқорлық факторларын жою бойынша негізделген ұсыныстарды қалыптастыру.

5 Сыбайлас жемқорлыққа қарсы сараптаманың бағыттары

5.1 Сыбайлас жемқорлыққа қарсы сараптаманың мақсаты Қоғамның қызметін қозғайтын ішкі актілердегі сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау болып табылады.

5.2 Қоғамның қызметін қозғайтын ішкі актілерде сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға ықпал етуі мүмкін нормалар анықталады.

Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға ықпал ететін нормалардың сәйкестендіру белгілері:

- 1) Дискрециялық өкілеттіктердің кеңдігі

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің индикаторлары:

- шешім қабылдау (іс-әрекет жасау) мерзімдерінің, шарттарының немесе негіздерінің болмауы немесе белгісіздігі;

- шешім қабылдау (іс-әрекет жасау) мерзімдерінің ұзақтығын белгісіз кезеңге не мерзімдерді ұзартудың нақты шарттарын белгілемей ұлғайту мүмкіндігі;

- шешім қабылдаудың (іс-әрекет жасаудың) анықталмаған кең уақыт ауқымын анықтау;

- шешім қабылдау (іс-әрекет жасау) мерзімдерін есептеу сипатына нұсқаудың болмауы;

- шарттарды (негіздерді) дәл айқындаусыз қандай да бір шешім

«Қарағанды техникалық университеті» КЕ АҚ	Ішкі актілерге сыбайлас жемқорлыққа қарсы сараптама жүргізу ережелері	ҚарТУ ЕР II-06-2021 Нұсқа 01 Күні 2021.02.26 6 беттің 9 беті
---	--	---

қабылдаудың бірнеше нұсқаларының болуы;

- ішкі актіде: «бойы», «қисынды мерзім», «тиісті мерзім», «белгіленген мерзім (кезең)», «егер ол басқа нормативтік құқықтық актілерде анықталмаса» деген тұжырымдамаларды және басқа да осыған ұқсас айқындалмаған тұжырымдамаларды пайдалану;

- ұйымның (олардың лауазымды адамдарының) қайталанатын өкілеттіктерінің болуы;

- бір шешім үшін бірнеше қызметкердің жауапкершілігін анықтау.

2) «Құқылы» формуласы бойынша құзыреттілікті айқындау

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің индикаторлары:

- ішкі актінің нормалары мен ережелерінде «құқылы», «мүмкін» деген тұжырымдарды қолдану және басқалар;

- ішкі актінің мәтінінде өкілеттікті тек құқық ретінде түсіндіретін ережелер мен нормалардың болуы (яғни белгілі бір жағдайларда оны жүзеге асырмау);

- ішкі актінің мәтінінде құқықты белгілі бір әрекеттерді жасау міндеті ретінде емес, мүмкіндік ретінде түсіндіретін ережелер мен нормалардың болуы.

3) Реттеудегі олқылықтың болуы

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің индикаторлары:

- мәртебелік нормалардың болмауы (егер олар болатын болса);

- қызметтің қандай да бір түрін регламенттеуге, ұйымға бекітілген функцияны іске асыруға қатысты нормалардың болмауы;

- мінез-құлық ережелерінің болмауы және талаптардың орындалуын бақылау.

4) Әкімшілік рәсімдердің болмауы немесе толық болмауы:

- бизнес-процедуралардың және/немесе әкімшілік процедураның түпкілікті нәтижесін алуға бағытталған дәйекті іс-қимылдар (кезеңдер) тізбесінің болмауы;

- ұйымның (лауазымды тұлғаның) шешім қабылдауы үшін регламенттелген негіздердің болмауы;

- жеке және заңды тұлғалардан өтініштерді қабылдау кезінде заңды негіздерге негізделмеген субъективті тәсілдердің болуы.

5) Құқықтар көлемін іріктеп өзгерту.

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің индикаторлары:

- құқықтар көлемін өзгерту туралы шешімдер қабылдау шарттарының, өлшемшарттарының немесе негіздерінің болмауы немесе белгісіздігі;

- нақты шарттар мен негіздерді белгілемей, құқықтар көлемін өзгерту туралы шешімдер қабылдау кезінде негізсіз кең өкілеттіктер белгілеу;

- ішкі актінің нормалары мен ережелерінде «әдеттегідей», «ерекше жағдайларда», «жекелеген жағдайларда» немесе «ерекше жағдайларда» сияқты түсініксіз, белгісіз мазмұндағы мұндай тұжырымдарды қолдану

б) Ішкі актілердің коллизиялары

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің индикаторлары:

- бір деңгейлі актілер арасында қайшылықтың болуы;

«Қарағанды техникалық университеті» КЕ АҚ	Ішкі актілерге сыбайлас жемқорлыққа қарсы сараптама жүргізу ережелері	ҚарТУ ЕР II-06-2021 Нұсқа 01 Күні 2021.02.26 6 беттің 9 беті
---	--	---

- негізгі және туынды ішкі акт арасындағы қайшылықтың болуы;
- НҚА ережелері мен ішкі актілердің арасында қайшылықтардың болуы.

7) Адамға тиесілі құқықты іске асыру үшін қойылатын талаптардың жоғары болуы

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің индикаторлары:

- жеке (лауазымды) және заңды тұлғаларға субъектілік құқықтары мен бостандықтарын тиісінше іске асыру үшін оларды орындауда қажеттілік жоқ міндеттерді жүктеу;

- ішкі актінің мәтінінде ашық, бас тарту үшін негіздемелер тізбесінің, басқа НҚА белгіленген бас тарту үшін негіздемелерге сілтемелердің, оның ішінде заңға тәуелді сипаттағы сілтемелердің болуы;

- жеке (лауазымды) және заңды тұлғаларға қолданыстағы НҚА көзделген негіздер жоқ құжаттарды, ақпаратты, анықтамаларды, өтініштерді және т. б. ұсыну міндетін жүктеу;

- жоба мәтінінде «бұлыңғыр», бас тарту үшін субъективті-бағалау негіздерінің болуы

8) Құқықтық-лингвистикалық белгісіздік

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің индикаторлары:

- ішкі актінің мәтінінде юриспруденцияда екіұштылық немесе орын алмаған терминдерді, сөз тіркестерін және сөйлеу айналымдарын пайдалану.

Оның ішінде: «орынды», «төтенше жағдайларда», «қисынды мерзімде», «қысқа мерзімде», «ең қысқа мерзімде», «ұзақ мерзімде», «белгілі бір жағдайларда», «жеткілікті негіздерде», «шектелмеген уақыт», «өзге атаулар (жағдайлар, шарттар, тәртіп, рәсімдер)», «және т.б.», «басқалары...», «басқалары...», «басқалары...», «басқа нұсқалар», «қолданғаны дұрыс», «кейбір жағдайларда», «өзге атауларға (жағдайлар, шарттар, тәртіп, рәсімдер) жол беріледі (рұқсат етілген)» және басқалар.

- ішкі актілердің мазмұнында құбылысты, оқиғаны, фактіні әртүрлі түсіндіруге мүмкіндік беретін түсініксіз, белгісіз мазмұны бар бағалау сипатындағы ұғымдар мен тұжырымдардың болуы;

- бір ішкі актінің мемлекеттік және орыс тілдеріндегі мәтіндері арасында оларды құқықтық тұрғыдан әртүрлі түсіндіруге мүмкіндік беретін мағыналық айырмашылықтардың болуы;

- жеке және заңды тұлғалардың заңды жауапкершілігін белгілейтін нормаларда белгісіздіктің, екіұштылықтың және міндетті еместіктің болуы.

9) Басқа сыбайлас жемқорлық факторлары

Факторлар тізімі:

Конкурстық (аукциондық) рәсімдердің болмауы; қызметкердің құқық бұзушылық үшін жауапкершілігінің болмауы; квазимемлекеттік сектор субъектілері, қызметкерлер тарапынан бақылаудың, оның ішінде қоғамдық бақылаудың болмауы; талдау субъектісі (олардың өкілдері) мен жеке және заңды тұлғалар арасындағы тікелей байланысты заңдастыратын нормалардың болуы; тиісті өкілеттіктердің заңнамалық құзыреті болмаған кезде заңнамалық

«Қарағанды техникалық университеті» КЕ АҚ	Ішкі актілерге сыбайлас жемқорлыққа қарсы сараптама жүргізу ережелері	ҚарТУ ЕР II-06-2021 Нұсқа 01 Күні 2021.02.26 6 беттің 9 беті
---	--	---

олқылықтарды ішкі актімен толтыру.

6 Сыбайлас жемқорлыққа қарсы сараптама қорытындысы

6.1 Сыбайлас жемқорлыққа қарсы сараптаманың нәтижелері ескертулер мен ұсыныстар болған кезде қорытындымен ресімделеді.

6.2 Актіде сыбайлас жемқорлық факторлары анықталған кезде сыбайлас жемқорлыққа қарсы сараптама жүргізу нәтижелері бойынша қорытындыда жобаның құрылымдық бірліктерін (бөлімдерін, тармақтарын, тармақшаларын, абзацтарын) көрсете отырып, барлық анықталған сыбайлас жемқорлық факторлары көрсетіледі. Бұл ретте қорытындыда анықталған сыбайлас жемқорлық факторларын жою жөніндегі ұсыныстар көрсетіледі.

6.3 Сыбайлас жемқорлыққа қарсы сараптама жүргізу нәтижелері бойынша қорытынды актіні дайындауға жауапты құрылымдық бөлімшеде міндетті түрде қаралуға жатады.